

DEVÁTÁ KAPITOLA

Konkláve

(2013)

Giovanna Chirriová sledovala videopřenos z Vatikánu ve zpravodajské místnosti své agentury. Uměla latinsky natolik, aby pochopila, co papež lhostejným hlasem utrousil: *ingravescente aetate non iam aptas esse ad munus Petrinum aequae administrandum...* Dokonce řekl i datum, kdy k tomu dojde. 28. února. Ale může tu informaci pustit bez oficiálního potvrzení? Reportérka vytočila číslo ředitele Vatikánské tiskové kanceláře otce Federica Lombardiho, ale když nechala vzkaz, řekla si, že nemůže čekat. Koneckonců slyšela papeže na vlastní uši. Nadiktovala zprávu a zavolala svého editora. „Úžasně je...“ začala, ale zarazila se, protože otec Lombardi jí právě volal na mobil. „Rozuměla jste dobře. Papež odstupuje.“ Zpráva Chirriové se rozlétla po drátech a rozpoutala mediální tsunami. „Zhroutila jsem se na stůl a rozplakala jsem se,“ vzpomíná.²⁶⁴

11. ledna 2013 byl vatikánský svátek na připomínku dne, kdy byla vyřešena padesát let trvající patová situace mezi Itálií a Svatým stolcem kvůli okupaci papežských států. Benedikt XVI. svolal menší konzistoř, pouze kardinály žijící v Římě, oficiálně proto, aby podle očekávání vyhlásil tři nové svaté. Jedním v sále konzistoře toho dne byl i skotský zástupce ve státním sekretariátu arcibiskup Leo Cushley, který neměl tušení, co se stane a podle jehož názoru byl Benedikt unavený, ale jinak vypadal dobře.

---

264) Interview s Giovannou Chirriovou z ANSA, *Benedict XVI: The Resignation of a Pope* (Benedikt XVI. – rezignace papeže), (Ed La Stampa, Turín 2013).

Když kardinál Angelo Amato přečetl seznam tří *beati* či „blahoslaivených“, kteří měli být kanonizováni, začal papež Benedikt, jemuž po boku stál jeho tajemník arcibiskup Georg Gänswein, hovořit. Jako vždy četl předem připravený text. Cushley ovládal latinu, takže také rozuměl tomu, co papež říkal – „Dospěl jsem k přesvědčení, že mé síly, vzhledem k pokročilému věku, již nejsou dostatečné k řádnému výkonu Petrova mystéria.“ Když mu to došlo, sevřel se mu žaludek. Přímou před jeho očima se odehrálo něco, čeho nikdo nebyl svědkem šest set let. Dobrovolné odstoupení papeže.

Zdalo se mi, že všechno vidím zpomaleně. Asistent televizního kameramana si přitiskl dlaň na ústa, jako když nějaká postavička z kresleného filmu vyjadřuje překvapení, monsignor sedící vedle mě začal tiše vzlykat, arcibiskup Gänswein svěsil ramena. Kardinálové se k sobě nakláněli, aby se navzájem ujistili, že dobře slyšeli, a já sám jsem si uvědomil, že mám otevřená ústa. Pak se rozhostilo ticho.²⁶⁵

V Buenos Aires kardinál Bergoglio toto rozhodnutí ocenil jako „revoluční čin“, který byl pečlivě uvážený v přítomnosti Boží. Následujících čtrnáct dní strávil přípravami na svoji třítydenní nepřítomnost. Po celonočním letu měl přistát v Římě 27. února, den předtím, než Benediktova rezignace vstoupí v platnost. Vatikán mu poslal lístek první třídy, ale on jej vyměnil za sedadlo druhé třídy a požádal o místo u nouzového východu, aby měl víc místa na nohy, protože při dlouhých cestách ho trápil ischias. Datum konkláve bylo možné určit teprve po zahájení jednání kardinálů, ale všeobecně se očekávalo, že k ní dojde někdy v polovině března a inaugurační mše bude následovat o několik dní později. Jeho zpáteční letenka měla datum 23. března, aby měl dost času připravit si kázání na Velikonoce. Některá z nich poslal k okomentování svým evangelickým a židovským přátelům. Majiteli novinového stánku na druhé straně Plaza de Mayo, Danielovi del Regno, řekl, že se vrátí za dvacet dní a ať mu dál mezitím nosí jeho výtisk La Nación.

Tentokrát – na rozdíl od roku 2005, kdy s ním letěl otec Marcó – cestoval Bergoglio sám. Na římském letišti Fiumicino čekaly na kardinály limuzíny, on si ale vyzvedl svůj kufřík z pásu a jako obvykle jel vlakem

---

265) Arcibiskup Leo Cushley, „A Monsignor Sobbed, Then Silence Fell“ (Monsignor vzlykl, pak se rozhostilo ticho), *Catholic Herald* ze 7. února 2014. Cushley je nyní arcibiskupem Edinburghu a St. Andrews.

na nádraží Termini a odtud autobusem na Via della Scrofa, kde si za osmdesát pět euro na noc s plnou penzí pronajal pokoj v rezidenci pro duchovní Domus Internationali Paulus VI. Zatímco si v kamenném paláci ze sedmnáctého století, který býval jezuitskou kolejí, vybaloval, na druhém břehu Tibery dával papež Benedikt XVI. svoji poslední generální audienci. K desetit tisícům shromážděným na Svatopetrském náměstí promlouval o míru v duši, který mu jeho rozhodnutí přineslo, o chvílích v jeho osmi letém pontifikátu, kdy vody byly bouřlivé a „Pán zdánlivě spal“.

Média se v oněch podivných dnech bezvládně ohlížela za úspěchy a neúspěchy Benediktova pontifikátu a zároveň vyhlížela, kdo asi převezme otěže církve v její těžké hodině. *Vaticanisti* – tučet trvale akreditovaných vatikánských novinářů – se shodovali na tom, že pole kandidátů je široké, bez zjevného favorita. Seznam *papabili* – kardinálové, kteří se hodili na tuto neobvyklou práci – kolísal od tří čtyř jmen po víc než tučet. Bergoglio nebyl na žádném z nich, přestože ti lépe informovaní o něm hovořili jako o nastoliteli králů, respektovaném veteránovi, jehož názory mohou ovlivnit latinskoamerické kolegy. Ocítl se ale mimo dosah *papabile* radaru, zčásti kvůli svému věku – většina kardinálů se nechala slyšet, že příští papež by měl mít před sedmdesátkou, nebo krátce po ní – ale hlavně proto, že Bergoglio byl při svých zřídkačných návštěvách Říma prakticky neviditelný a málokdo o něm něco věděl. Téměř žádný ze čtyř tisíc novinářů z pětašedesáti zemí, kteří se hrnuli do Říma, neměl o arcibiskupovi z Buenos Aires téměř co říci, kromě toho, že je pověstný askezí a odmítáním interview. *Vaticanisti* sice věděli, že v roce 2005 byl *papabile*, ale byli přesvědčeni, že jeho čas už minul. Nikdy nedošlo ke zvolení favorita předchozí konkláve, a kdo o něm od té doby vlastně slyšel?

Dojemné drama odchodu Benedikta XVI. do papežské rezidence Castel Gandolfo večer 28. února bylo zprostředkováno čochkami Vatikánského televizního centra, jehož ředitelem byl nedávno jmenován bývalý milánský profesor monsignor Dario Viganò. Podařilo se mu naaranžovat neuvěřitelně tklivou scénu. Poté co bílá helikoptéra vzlétla – vystoupala, by bylo lepší slovo – nad Vatikán, dvakrát obkroužila chrám svatého Petra a pokračovala nebem nad Římem. Její stín klouzal po monumentálních stavbách líbaných sluncem. Byla to pocta známé úvodní scéně

z Felliniho *Sladkého života*, kdy socha Krista zavěšená na helikoptěře jako kdyby žehnala městu svým stínem. Viganò chtěl, aby toto byla „papežova žehnající cesta“.²⁶⁶

Církev se nyní nacházela v období *sede vacante*, kdy ji řídilo kolegium kardinálů. Od 4. března se scházeli na každodenních generálních kongregacích v synodním sále, zatímco dělníci v rámci příprav na konkláve instalovali v Sixtinské kapli falešnou podlahu a rušičky. Většina kardinálů přijížděla v limuzínách, aby se vyhnuli davu reportérů, ale Bergoglio chodil do Vatikánu denně pěšky v černém kabátu nepoznán.

Po příjezdu posledního kardinála se počet přítomných ustálil na čísle 151. Z nich sto patnácti bylo méně než osmdesát let a mohli volit. Byl to stejný počet jako v roce 2005. Ale tato konkláve se od předchozí významně lišila. Nebyly žádné přípravy na pohřeb, které by zdržovaly od diskuzí, a velcí pohlaváři z koleje – děkan kardinál Angelo Sodano a komorník kardinál Tarcisio Bertone – byli příliš provázáni s vatikánskými skandály, než aby byli *papabili*. Tentokrát se také kardinálové mnohem lépe znali, protože Benedikt XVI. je během osmiletého pontifikátu pětkrát sezval a před každou konzistoří uspořádal pětidenní setkání.

Generální kongregace se konaly za zavřenými dveřmi, ale díky každodenním krátkým prohlášením otce Lombardiho, tiskovým konferencím kardinálů ze Spojených států v Pontifikální severoamerické koleji (NAC) a vynášení informací překladateli placenými italskými novinami bylo veřejně známo, že hlavním tématem proslovů byla korupce ve Vatikánu a jeho nefunkčnost. Tři kardinálové, které Benedikt několik měsíců předtím pověřil prozkoumáním míry prohnulosti, byli po ruce, aby své *conféres* stručně seznámili s obsahem tajné třísetstránkové zprávy, která se ocitne na stole příštího papeže.

Američtí kardinálové byli zvláště dychtiví diskuze o nefunkčnosti, protože měli výhodu několikaměsíčního náskoku. Arcibiskup Carlo Maria Viganò (není v žádném příbuzenském vztahu s ředitelem vatikánské televize), velvyslanec Svatého stolce ve Washingtonu, upozornil Benedikta XVI., že státní sekretariát ho na toto místo jmenoval v říjnu 2011, aby ho dostal z Říma, protože odhalil korupci při zadávání zakázek, která Svatý stolec stála miliony euro. Severoameričtí kardinálové, zděšení tím, co se od Viganò dozvěděli – americká církev společně s německou jsou

---

266) Interview monsignora Viganò s otcem Thomasem Rosicou v Salt & Light TV 4. října 2013.

hlavními přispěvateli Vatikánu – byli rozhodnuti, že nový papež s sebou musí přinést pořádné koště. Jak napsal arcibiskup New Yorku, kardinál Timothy Dolan, ve svých vzpomínkách na konkláve: „Věděli jsme, že svět očekává zvolení papeže, který by mohl být předzvěstí významných reforem, jež bylo třeba v církvi zavést.“²⁶⁷

Nefunkčnost kurie nebyla zaviněna pouze korupcí. Jednalo se také o drobné frakcionářství, způsob, jakým různé klientelistické sítě – Italoové používají anglické slovo lobby – způsobují, že někdo je povyšován bez ohledu na své nevelké schopnosti, zatímco ti s potřebnou kvalifikací jsou drženi u ledu. Jednou z nich byla takzvaná gay lobby: skupina laiků a některých kněží, kteří při prosazování svých zájmů používali vydírání a udělování funkcí. Čtyři tisíce laiků a jeden tisíc kněží v kurii byli většinou dobří a schopní lidé, a mnozí z nich byli mimořádně obětaví, ale bojovali proti systému uplatňování nároků, v němž úředníci střední úrovně očekávali, že mají práci zajištěnu na celý život, a schopnosti byly méně důležité než to, jaké máte známosti. Bylo zapotřebí naprosté změny systému – nového étosu v poslání papeže.

Hodně se mluvilo o reformě vlády – potřebě papeže přístupného, informovaného a schopného jednat – o plynulém kontaktu mezi Římem a místní církví. „Kolegialita byla věčným tématem těchto diskuzí,“ řekl 9. března novinářům otec Lombardi. „Všichni jsme si byli jisti, že nastanou dramatické změny a přijde nový náhled na kurii, s mnohem větší mírou kolegiality,“ vzpomíná bostonský arcibiskup, kardinál Seán O'Malley.²⁶⁸ Diagnóza skupiny ze St. Gallen z počátku jednadvacátého století byla nyní *plat du jour*. Všichni souhlasili, že nefunkčnost Vatikánu je závažnou překážkou v evangelizaci a že hlavními příčinami této nefunkčnosti je římský centralismus a nedostatek zodpovědnosti. Někteří mluvili o reformě biskupského synodu, aby dokázal prosadit skutečné změny; další chtěli hovořit o Ústavu pro věci víry (IOR), takzvané Vatikánské bance, a záhadném propuštění jejího reformního ředitele Ettore Gotti Tedeschiho. Všichni se shodli na tom, že kurie musí žít méně sama pro sebe a lépe sloužit místním církvím. Nejedno z kardinálů zastával názor, že vládnout univerzální církvi je zkrátka příliš velký úkol pro jednoho člověka, a příští papež proto potřebuje radu kardinálů žijících mimo Řím.

267) Dolan, *Praying in Rome: Reflections on the Conclave and Electing Pope Francis* (Modlení v Římě: Zamyšlení nad konkláve a zvolením papeže Františka).

268) Interview kardinála O'Malleyho s otcem Thomasem Rosicou v Salt & Light TV 4. října 2013.

Jedním z těch, kteří se tomuto tématu věnovali nejvíc, byl kardinál Francesco Coccopalmerio, vatikánský kanonický právník a pomocný biskup kardinála Martiniho v Milánu. Hovořil o nutnosti restrukturalizace kurie, zajištění kontaktu mezi vedoucími ministerstev a papežem a mezi místními diecézemi a Římem. Imploze Vatikánu způsobila, že i z *rigoristi* se stávali reformisté. Například důrazně konzervativní kardinál George Pell ze Sydney byl šokován odhalením, jak kurie uděluje funkce lidem bez potřebných technických znalostí, a neustálým vynášením důvěrných informací do médií. Na generálních kongregacích patřil mezi nejzanícenější obhájce reformy kurie a zásady, aby se papež radil s lidmi mimo Řím. Jedinými zastánci statu quo zůstávali tedy kuriální kardinálové, kteří byli přesvědčeni, že jen oni mají kvalifikaci na řešení neklidu ve Vatikánu.²⁶⁹

Za obvyklých okolností sešili *curiali* s pomocí italských diecézních kardinálů konkláve dopředu, ale tentokrát jim jehla i nit vyklouzly z prstů. *Curiali* byli rozděleni na Bertoneho a Sodanovu frakci, ale obě chtěly zastavit kardinála Angela Scolu, vynikajícího, ale výbušného milánského arcibiskupa, jehož mnozí mimo Itálii považovali za přirozeného nástupce Benedikta XVI., ale proti němuž se stavěli významní představitelé hlavních italských diecézí. Snaha najít alternativu ke Scolovi pocházela od kuriální frakce kolem mocného bývalého státního sekretáře, nyní děkana koleje kardinálů, Angela Sodana, který byl příliš stár, než aby mohl volit, ale zůstával kuriálním ustanovitelem králů. Jeho skupina chtěla prosazovat kardinála arcibiskupa São Paula v Brazílii, Odila Scherera, bývalého vatikánského hodnostáře, který se jim jevil dostatečně poddajný. Jejich záměrem bylo, že Scherer jako papež jmenuje bývalé Sodanovo číslo dvě, argentinského kuriálního hodnostáře Leonarda Sandriho, státním sekretářem, a zajistí tak *status quo ante*. Předpokládali, že dosazením outsidera se znovu dostanou k moci ti, kteří zevnitř tahají za nitky. Plán ale nevyšel, protože jej tisk za přispění protiitalských nálad v koleji, které se šířily dokonce i mezi Italy, odhalil ještě před kongregacemi.²⁷⁰

269) O těchto věcech jsem hovořil s kardinálem Pellem, když jsem byl v květnu 2013 v Sydney. Viz také „Cardinal Pell Hopes for a Pope Who Knows How to Govern“ (Kardinál Pell doufá v papeže, který ví, jak vládnout), *Vatican Insider* ze 4. března 2013. Pokud jde o Coccopalmeria viz Andrea Torielli, „Curia Is in the Firing Line“ (Kurie je pod palbou), *Vatican Insider* ze 6. března 2013.

270) Strategii kurie odhalil *Vatican Insider* 2. března 2013: „A Ticket to Vote the First Latin-American Pope“ (Lístek k volbě prvního latinskoamerického papeže). Peruánský kardinál Juan Luis Cipriani hovořil o protiitalských náladách v interview pro *Vatican Insider* z 27. března 2013: „Papa Francisco: Un Místico con Capacidad de Gobierno“.

Nyní vycítili příležitost evropští reformisté, kteří v roce 2005 podpořovali Bergoglia, a chopili se iniciativy. Někteří z nich, jako kardinál Cormac Murphy-O'Connor, byli příliš staří na to, aby mohli volit v konkláve, jiní – včetně Waltera Kaspera (jemuž bylo v době uvolnění papežského stolce těsně pod osmdesát let), Godfrieda Danneelse a Karla Lehmana – byli mezi voliteli. V souladu s pravidly konkláve se Bergoglia nezeptali, zda je ochoten kandidovat, ale byli si jisti, že tentokrát bude pro něho, kvůli krizi v církvi, těžké odmítnout. (Murphy-O'Connor ho upozornil, aby „byl opatrný“, že teď už to bude na něm, a dostalo se mu odpovědi: *capisco*, „rozumím“.) Pak se dali do práce. Docházeli na obědy kardinálů, aby podpořili svého člověka, a dokazovali, že jeho věk šestasedmdesáti let není překážkou vzhledem k tomu, že papež může rezignovat. Po roce 2005 už věděli, jak to u konkláve chodí a že hlasy se posouvají k těm, kteří mají výrazný nástup v prvním kole. Jejich cílem bylo zajistit Bergogliovi v prvním volbě alespoň pětadvacet hlasů. Starý italský kardinál vedl v patrnosti, s kolika hlasy mohou před konkláve počítat.

Bergogliův tým mohl počítat s devatenácti vlivnými latinskoamerickými kardinály, kteří od Aparecidy považovali argentinského kardinála za svého vůdce. Potřebovali ale získat slušný počet Evropanů, kteří tvořili více než polovinu volitelů. Stejně jako na jim podobné reformisty – do této kategorie se počítalo mnoho Němců, Francouzů a kardinálů ze střední Evropy – mohli se spoléhat i na některé španělské kardinály, kteří velmi rádi vzpomínali na Bergogliovo duchovní cvičení z roku 2006. Španělský kardinál Santos Abril y Castelló, arcikněz baziliky Panny Marie Sněžné v Římě, usilovně mezi Ibeřany agitoval v Bergogliův prospěch. K evropské podpoře také přispěl kardinál Christoph Schönborn z Vídně, jeden z hlavních Ratzingerových podporovatelů z roku 2005, a kardinál André Vingt-Trois z Paříže. Jejich sympatie měl možná ještě před zahájením konkláve.

Z Afriky bylo jedenáct kardinálů a z Asie deset. Pro kardinály z historicky anglicky hovořících zemí byl referenčním bodem a klíčem, jak je dostat na svou stranu, britský kardinál Murphy-O'Connor. V jistou chvíli Bergoglia vyhledal africký ustanovitel králů kardinál Laurent Monsengwo Pasinya z Kinshasy v Kongu a ptal se na jeho plíce. Bergoglio mu odpověděl, že v padesátých letech dvacátého století prodělal operaci, a od té doby fungují docela dobře.²⁷¹

---

271) Tyto příhody mám ze zdrojů na konkláve a od přátel papeže Františka, kteří mi je sdělili pod podmínkou anonymity.

Severoameričané – jedenáct kardinálů ze Spojených států a tři z Kanady – tvořili po Evropě a Latinské Americe nejpočetnější skupinu, a bylo třeba nad nimi zvítězit. Bergoglia začali brát v úvahu teprve po 5. březnu, na konci druhého dne kongregací, když se v Červeném pokoji Pontifikální severoamerické koleje (NAC) konala velká večere, kde mezi hosty byli Murphy-O'Connor z Westminsteru a Pell ze Sydney.

„Američtí kardinálové byli rozděleni v názoru, ke komu se přidat,“ vzpomíná Murphy-O'Connor. Jejich ustanovitelem králů byl arcibiskup Chicaga Francis George, který se snažil zvolit mezi Scolou a druhým významným *papabile*, kanadským kardinálem Marcem Ouelletem, hlavou kanadské biskupské kongregace. Murphy-O'Connor toho večera hodil Bergogliovo jméno do ringu, ale nezaujalo. Kardinál O'Malley z Bostonu (jemuž Bergoglio dal CD s argentinskou mší *Misa Criolla*, když v roce 2012 trávil nějaký čas v Buenos Aires), byl v táboře jeho příznivců. Ale pro ostatní Američany byl neznámou veličinou. Kardinálovi Georgeovi například dělал starosti Bergogliův věk. „Otázkou je, jestli má stále dost energie?“²⁷²

Následujícího dne, ve středu 6. března, řekli O'Malley z Bostonu a Daniel DiNardo z Galveston-Houstonu novinářům na tiskové konferenci NAC, že kardinálové ještě nejsou schopni stanovit datum konkláve a potřebují více času k rozhodnutí, co a koho církev potřebuje. Ukázalo se, že do skončení konkláve to byla jejich poslední tisková konference: na odpolední kongregaci téhož dne bylo odsouhlaseno, že severoameričtí kardinálové přestanou v zájmu privátnějšího průběhu diskuze pořádat tiskové konference. Ti byli vzteky bez sebe. Úzkostlivě dodržovali důvěrnost rozhovorů a v zájmu světových médií viděli příležitost seslanou nebesy, jak promluvit nejen ke katolíkům doma, ale také jak evangelizovat širší americkou společnost. Mnoho kardinálů, zvláště Dolan z New Yorku, mělo pocit, že je *curiali* obětovali kvůli indiskreci italských kardinálů (nebo tlumočnicků).

Výsledkem zákazu bylo, že úniky informací – placené a neúplné – z generálních kongregací k italským *vaticanisti* začaly dominovat spekulacím v médiích a vytvořily dozvukovou komoru, která ještě přeháněla

272) Zpráva o této večeri od pracovníků *Wall Street Journal*, *Pope Francis: From the End of the Earth to Rome* (Papež František: Z konce světa do Říma), (HarperCollins, New York 2013), kap. 8. Viz také interview Cormaca Murphy-O'Connora v *The Catholic Herald*, „When Pope Francis First Stepped...“ (Kdy papež František poprvé vkročil...) z 13. září 2013. O roli Santose Abrila y Castelló: Giacomo Galeazzi, „Operación Santa María Mayor“, *Vatican Insider* z 15. března 2013.

význam vnitrokuriálních a vnitroitalských třenic. Protože světová média teď závisela na italském tisku, psala o tom, že se připravuje byzantský spor mezi různými italskými a vatikánskými frakcemi. Z toho důvodu, a protože organizátoři jeho kampaně se opatrně drželi stranou, se Bergogliův alegorický vůz, který se začal rozjíždět během týdne kongregací, nedostal do hledáčku médií a většina *vaticanisti* je dodnes přesvědčena, že před konkláve neprobíhalo žádné úsilí za Bergogliovo zvolení. Nebylo to poprvé, kdy se Argentina objevila odnikud, jako gaučo cválající z pampy za prvních paprsků úsvitu.²⁷³

Bergoglio byl kombinací dvou vlastností, která se objeví jednou za generaci: měl politického génia charismatického vůdce a prorockou posvátnost poustevníka. Když povstal, aby promluvil na generální kongregaci ráno 7. března, uplatnil obě schopnosti. V hutném a důrazném projevu se mu podařilo vystihnout okamžik, v němž se církev nachází, popsat diagnózu a navrhnout léčbu.

Hovořil sotva tři a půl minuty, což byla zhruba délka projevů v onom týdnu, pokud některý kardinál nevyužil celých vymezených pět minut. Nebyla to o mnoho delší řeč než projev v Gettysburgu – tři sta šedesát tři slova ve španělštině v porovnání s Lincolnovými dvěma sty jednadmdesáti slovy v angličtině – a vyrovnala se mu co do jednoduchosti a lyrické kvality. Jeho slova posluchačům připomněla, proč zde jsou, a v širším smyslu, kdo jsou. Jeho řeč stvořila nový příběh, nebo oživila dávno pohřbený. V mlhách nekonečného teoretizování a analyzování toho týdne nesla se Bergogliova výzva k akci jasně a důrazně jako zvuk klášterního zvonu nad poli.

O tomto papežském Gettysburgu by se nebyl dochoval žádný záznam, kdyby Jaime Ortega z Havany později nepožádal Bergogliu o kopii. Ten žádnou neměl, protože hovořil italsky jen s pomocí poznámek, ale později svoji řeč přepsal ve španělštině plnicím perem a ráno ji předal Ortegoví. Po Františkově zvolení vložil Ortega PDF kopii na webové stránky havanské diecéze, a tak se o ní svět dozvěděl.²⁷⁴

273) Význačný vatikánský komentátor Andrea Tornielli říká ve třetí kapitole svého *Francis: Pope of a New World* (Papež nového světa), (San Francisco: Ignatius Press, 2013), že před konkláve nebyla pro Bergogliu organizována žádná kampaň. Byla.

274) „Cardenal Ortega Revela Palabras del Cardenal Bergoglio,“ www.papabranueva.net (25. března 2013).

Se hizo referencia a la evangelización... „Hovořilo se o evangelizaci,“ začal Bergoglio. „To je smysl bytí církve: papež Pavel VI. hovoří o ‚sladké a utěšující radosti evangelizace‘. Je to sám Ježíš Kristus, který nás zevnitř pobízí.“ Dále řekl, že evangelizace...

...dává církvi *parrhesii* (apoštolskou odvahu) vyjít sama ze sebe. Církve je povolána vyjít sama ze sebe a jít na periferie nejenom geografické, ale také existenciální. Ty, které jsou plné mystéria hříchu, utrpení, nespravedlnosti, ignorance, nedostatku víry a všech představitelných druhů béd.

Varoval, že pokud to církev neudělá, „stane se sebevztážnou a onemocní: napadá mě sehnutá žena z evangelia (Lukáš 13-11)“. Pak připojil svoji diagnózu toho, co je v církvi špatně, a rozvinul svůj náhled, který předložil jen několik měsíců předtím na duchovním cvičení Caritas v Buenos Aires:

Zlo, které se čas od času objevuje v církevních institucích, má své kořeny v sebestřednosti, v jistém teologickém narcisismu. V knize Zjevení Ježíš říká, že je u brány a volá. Text zjevně poukazuje na to, že stojí venku a klepe, aby byl vpuštěn dovnitř. Ale někdy si myslím, že Ježíš na nás klepe zevnitř, abychom ho pustili ven. Sebevztážná církev si chce nechat Ježíše pro sebe a nepustit ho ven.

Pokud si tohoto nebudeme vědomi, stane se církev sebevztážnou, protože začne věřit, že vydává vlastní světlo, a přestane být *mysterium lunae*, „mystériem měsíce“. Toto označení užívali staří církevní otcové, aby popsali, že církev, stejně jako měsíc, který nevydává vlastní světlo, ale v noci září odrazem světla slunečního, nemá jiný důvod existence než odražením Krista. Pokud od toho upustí a bude chtít žít z vlastního světla, upadne do „spirituální požívačnosti“, která je podle teologa Henriho de Lubaca „tím nejhorším zlem, které může církev postihnout“.

Pokračoval výčtem možností, které církev má: na jedné straně je evangelizující církev, která vychází sama ze sebe, upřímně naslouchá a věrně hlásá slovo Boží, nebo „církev světská, jež žije v sobě, sebou a pro sebe“. Toto by mělo podnítit změny a reformy, které je třeba provést v zájmu spásy duší. Na závěr řekl:

Pokud jde o příštího papeže, měl by to být člověk, který skrze rozjímání o Ježíši Kristu a lásku k němu pomůže církvi vyjít ze sebe sama k existenciálním periferiím a pomůže jí být plodnou matkou, žijící ze „sladké a utěšující radosti evangelizace“.

Nebylo běžné tleskat, ale následující ticho bylo hlasitější než potlesk. Kardinál Schönborn se obrátil na souseda: „Tohle potřebujeme.“ Kardinál Ortega jeho řeč označil za „poučnou, osvícenskou, zavazující a pravdivou“. Stačilo to, aby kardinál George řekl kardinálu Murphy-O'Connorovi, že teď už chápe jejich slova o Bergogliovi. Bergoglio ukázal kardinálům cestu vpřed. Reformu, která šla hlouběji, než bylo pouhé očistění kurie od korupce či zlepšení způsobu vlády, takovou, která přivede církve zpátky k jejímu smyslu a zdroji jejího života. Toho odpoledne kardinálové odhlasovali, že konkláve bude zahájena v úterý 12. března. Když kardinál George opouštěl synodní sál, jeho rozzářená tvář mluvila za všechno. „Jsme připraveni,“ řekl novinářům.

Na víkend si Bergoglio opět oblékl plášť neviditelnosti. Zatímco hlavní *papabili* – Scola, Scherer a Ouellet – celebroidli nedělní mše ve svých médiích obležených titulárních kostelích, Bergoglio se vyhnul kostelu svatého Roberta Bellarmina, a raději v ústraní poobědval s dvaadvadesátiletou sestrou svého starého přítele, bývalého nuncia v Argentině, arcibiskupa Ubalda Calabresioho, který zemřel v roce 2004. V té době už věděl, že je *molto papabile*, a cítil tíhu, která s tím přicházela. Když na Piazza Navona narazil na kanadského kněze a televizního producenta otce Toma Rosicu, stiskl mu Bergoglio obě ruce a žádal ho, aby se za něho modlil. „Jste nervózní?“ zeptal se Rosica. „Trochu,“ odpověděl. Když ale toho večera přišli do Domu svaté Marty katoličtí žurnalisté a dávní přátelé Gianni Valenta a Stefania Falascaová, našli ho klidného a odpočatého. „Spím jako dítě,“ řekl jim.²⁷⁵

Příštího rána, v úterý 12. března, se kardinálové přestěhovali do stovacetipokojového vatikánského penzionu Casa Santa Marta, aby se připravili na odpolední zahájení konkláve. Kardinálové museli odevzdat své mobilní telefony, laptopy, a jejich zavazadla prošla rentgenem. Okna byla zavřena na okenice a byl rušen signál mobilních sítí.

275) Valente to vyprávěl Andreovi Torniellimu, *Francis: Pope of a New World* (František: Papež nového světa).

Naproti Bergogliovu pokoji č. 207 měl pokoj kardinál Kasper. Německý teolog nedávno obdržel výtisky španělského překladu svého posledního teologického díla *Barmherzigkeit* na téma milosti. Jeden z nich dal Bergogliovi. „Ach, milost,“ řekl Bergoglio, když uviděl název *La Misericordia*. „To je jméno našeho Boha.“

Ve svém pokoji pak Bergoglio našel na posteli bílou růži.²⁷⁶

Po mši pro *eligendo pontifice* následujícího dne v katedrále svatého Petra se sto patnáct kardinálů vrátilo do Casa Santa Marta na oběd a k odpočinku před odpoledním odchodem do Sixtinské kaple, kde složili slib. Poté se za nimi zavřely dveře, a odříznuti od čekajícího světa přistoupili k prvnímu kolu volby.

Přes všechno napětí je konkláve, podobně jako duchovní cvičení, tichá a vážná záležitost. Kardinálové jsou oblečeni v kněžském rouchu jako při liturgii. Skrutinium, jak se říká kolu volby, je zdoluhavé. Nikdo se neloudá, ale nejde to nijak rychle. Účastníci konkláve se jeden po druhém podle pořadí zvedají od stolu – v kapli jsou čtyři dlouhé řady stolů, dvě a dvě na každé straně – a jdou volit. Vkleče před oltářem a s pohledem upřeným na Michelangelův *Poslední soud* musí každý kardinál prohlásit, že jako že je Kristus jeho svědkem a soudcem, volí toho muže před zrakem Božím, o němž je přesvědčen, že by měl být zvolen. Pak vstane, položí složený volební lístek – nadepsaný *Eligo in Summun Pontificem* (Volím nejvyšším pontifexem...) a s napsaným jménem – na stříbrný tácek nebo paténu, vsype jej do velikého stříbrného kalichu a vrátí se na své místo. To vše proběhne sto patnáctkrát. Poté tři kontroloři vybraní z volitelů losem vezmou kalich, počítají hlasy a vyvolávají jednotlivá jména. Uvnitř je špatná akustika, proto na této konkláve kontroloři využili mexického kardinála se silným hlasem, aby opakoval jména kardinálů, jimž připadly hlasy.

Vyjednávání a diskuze nezbytné pro získání dvoutřetinové většiny pro určitého kandidáta probíhaly opět v Casa Santa Marta. Na rozdíl od roku 2005 žádný kardinál nepřišel s „tajným deníkem“ s výčtem volebních hlasů, a *vaticanisti* byli nuceni skládat mozaiku z drobných poznámek

276) Kardinál Kasper tuto příhodu vyprávěl 24. května 2014 v New Yorku. David Gibson, „Cardinal Kasper Is the Pope’s Theologian“ (Kardinál Kasper je papežův teolog), National Catholic Reporter z 6.–19. června 2014. František hovořil o růži argentinskému příteli.

volitelů po konkláve. Ve výčtech volebních hlasů jsou významné rozdíly. Výchozího cíle pětadvaceti hlasů se Bergogliovým příznivcům podařilo pohodlně dosáhnout, ale není jasné, jestli se tak dostal do čela prvního kola. Scola, Scherer a Ouellet také získali hlasy, jak předvíдалa italská média. Ale všichni se shodnou na tom, že následujícího dne získal Argentinec náskok, když v druhé volbě onoho dopoledne, třetím volebním kole konkláve, získal víc než padesát hlasů.

V této chvíli připadal v úvahu kromě Bergoglia už pouze Scola. Oběd v Casa Santa Marta probíhal v napětí. Podle kardinála O'Malleyho, který seděl vedle Bergoglia, byl vážný a sotva jedl. „Vypadalo to, že ho současná situace velice tíží,“ řekl později. Cokoli se tehdy kolem poledne stalo – podle některých zpráv požádal Scola své stoupence, jako na oplátku Bergoglioova gesta z roku 2005, aby podpořili Bergoglia – bylo po prvním kole ve středu odpoledne, čtvrté volbě konkláve, téměř dokonáno. Bergoglio se dostal na dosah potřebným sedmasedmdesáti hlasům. Toho odpoledne kardinál Dolan řekl, že „Bergoglio byl toho odpoledne pozoruhodně klidný a tichý... zjevně cítil, že tohle je vůle Boží“.²⁷⁷

Potom přišlo překvapení. Druhé kolo toho odpoledne, páté během konkláve, bylo anulováno, protože kontroloři napočítali o jeden volební lístek více, než bylo volitelů. Přebývajícím lístkem byl prázdný a omylem se přilepil na lístek se jménem. Přestože to nemohlo nijak ovlivnit výsledek, pravidla byla jasná, a kardinálové museli volit znovu. Protože papíry se pálí až na konci ranní nebo odpolední volby, vědělo se venku jen to, že musela proběhnout dvě kola, protože bílý nebo černý kouř se měl objevit kolem šesté hodiny večer. Prodleva tedy naznačovala nějaký problém. Snad zdravotní problém nebo poruchu stroje na výrobu kouře.²⁷⁸

Poblíž vchodu, v rohu Sixtinské kaple, stojí jediný prostředek, jímž kardinálové dávají vnějšimu světu na vědomí výsledek každého kola. Dvoje obrovská kamna v bronzové barvě jako Dalekové z laciného sci-fi filmu.

Ta vpravo, určená k pálení volebních lístků na konci skrutinia, byla poprvé použita v roce 1939 a při následujících pěti konkláve. Pro ozná-

277) Viz článek Associated Press, „So What Really Happened Inside the Papal Conclave?“ (Co se doopravdy událo na papežské konkláve?) ze 14. března 2013, a Dolanovy paměti, *Praying in Rome* (Modlení v Římě).

278) Anulované páté kolo prozradil Piqué ve *Francisco: Vida y Revolución*, kap. 3. Mezi analytiky, kteří podávali zprávy o volbě ve dnech po skončení konkláve, byli Andrea Tornielli (*La Stampa*), Carlo Marroni (*Il Sole*), Andrés Beltramo (*Sacro y Profano*), David Gibson (*Religion News Service*) a Giacomo Galeazzi (*Vatican Insider*).

mení, že papež nebyl zvolen, přidávali účastníci k hořícím lístkům vlhkou slámu, aby dostali černý kouř, ale bývalo to ošemetné. Při konkláve v roce 1958, kdy byl zvolen Jan XXII., první sfumata chybně vydala bílý kouř (sláma vyschla, a než zahořela druhá sfumata, rozneslo se, že papež byl zvolen po pouhých dvou kolech). Později se začaly přidávat speciální prášky, aby bílá byla bílá a černá černá, ale při konkláve v roce 1978, při nichž byli zvoleni Jan Pavel I. a Jan Pavel II., problémy neskončily. Nejednou byl dav přesvědčen, že kouř je bílý, a roztrpčeně opouštěl náměstí. A na jedné z konkláve toho roku vehnal obrácený tah dým do kaple, a sípající a kašlající kardinálové museli vyjít ven.

V roce 2005 se do kamen nevešlo všech dvě stě třicet volebních lístků ze skrutinií a dalších papírů navíc, proto se dopoledne 19. dubna dvakrát ukázal černý kouř. Odpoledne již nebyla malá kamna na závodu, protože Benedikt XVI. byl zvolen po jednom skrutiniu, a všechny papíry se do nich vešly. Ale i tehdy si nějakou chvíli nikdo nebyl jistý, jestli vycházející šedivý kouř je bílý nebo černý. (Vnější svět měl počkat na zvony baziliky svatého Petra, které by potvrdily volbu, ale ty kvůli neuvěřitelnému zmatku s telefony a pravomocemi déle než deset minut mlčely.)²⁷⁹

V roce 2013 už nebylo nic ponecháno náhodě. Byla instalována druhá kamna, jejichž jediným účelem bylo vytvářet kouř. Vedle nich bylo srovnáno několik krabic dýmovnic s nápisem *fumo nero* (černý kouř) a jen jedna krabice s nápisem *fumo bianco* (bílý kouř). V úterý večer a ve středu v poledne nasál průduch černý dým z explodující dýmovnice v pomocných kamnech a úzkou trubkou připevněnou ke stěně kaple jej vyslal skrz klenutý strop ven malým železným komínem na taškové střeše, který sledovala polovina zeměkoule. Kouř se z komína valil celých sedm minut a člověk měl dojem, že každou chvíli uslyší sirény hasičů.

Světová média upírala pohled na komín a napětí a nejistota střeďedního večera chystaly velké televizní představení. Komentátoři na rampách nad náměstím hledali vysvětlení prodlevy, zatímco konferenciéři ve studiích prokládali tiché věty dramatickými pauzami a prohlubovali napjaté očekávání dějinného okamžiku. Konkláve je středověký systém, ale bylo možné jej upravit pro věk čtyřřiadvacetihodinového zpravodajství. Která

279) Viz klasické dějiny konkláve od Francise Burkle-Younga, *Passing the Keys* (Předávání klíčů), (Madison Books, Lanham 2001). O dramatech s kouřem na konkláve v roce 2005 viz John L. Allen, *The Rise of Benedict XVI* (Zjevení Benedikta XVI.), (Doubleday, New York 2005) a John Thavis, *The Vatican Diaries* (Vatikánské zápisky), (Penguin, Londýn 2013), kap. 13.

jiná globální organizace může oznámit zvolení svého nového vůdce tímto způsobem? Kouřový signál vidí všichni ve stejný okamžik, bohatí i chudí bez rozdílu.

Bergoglio, který se uvnitř připravoval na to, co později nazval „změnou diecéze“, byl klidný. „Jsem z těch, kteří mívají obavy, jsou napjatí,“ řekl za nějaký čas členům latinskoamerických církevních řádů, „ale byl jsem klidný. To mě utvrdilo v tom, že to pochází od Boha.“²⁸⁰

Když kontroloři po sedmasedmdesáté řekli *Eminentissimo Bergoglio*, unikl všem ulehčený výdech, jako když vzduch uchází z balonu. Napětí povolilo. Kardinálové povstali a začali tleskat. „Myslím, že jediné oko nezůstalo suché,“ vzpomíná kardinál Dolan. Tehdy brazilský kardinál Claudio Hummes, člen řádu, který založil svatý František z Assisi, Bergoglia objal, políbil ho a řekl mu: „Nezapomeň na chudé.“

Kardinálové se znovu posadili. Teprve po přečtení všech sto patnácti volebních lístků byl Bergoglio dotázán, jestli přijímá. Měl na to několik minut. *Nezapomeňte na chudé*. Slovo *poveri* mu vířilo myslí jako meditační mantra, dokud se mu v srdci neusídlilo jméno: František z Assisi, muž chudoby, míru, člověk, který miluje a pečuje o vše živé.

Po sečtení všech lístků získal devadesát pět hlasů. Nyní k němu přistoupil kardinál Giovanni Battista Re s otázkou, zda přijímá své kanonické zvolení za nejvyššího pontifexe. Bylo sedm hodin a pět minut večer, když Bergoglio odpověděl čistou latinou *accepto* a dodal: přestože jsem veliký hříšník.

Chybující, ale povoláný. Opět slyšel pozvání Pána a volil tak, jak to popisuje svatý Ignác ve *Cvičnicích*. Když Bůh náš Pán tak pohne a vábí vůli bez pochybnosti či schopnosti pochybovat, věrná duše jde za tím, co je ukázáno, tak jak učinili svatý Pavel a svatý Matouš, když následovali Krista, našeho Pána. Jeho první „ano“ zaznělo o více než půl století dříve v dřevěné zpovědnici baziliky svatého Josefa ve Flores. Od onoho „ano“ až do tohoto okamžiku byla jeho životní cesta spojena stuhou, jejíž uzly rozvazovala veliká a laskavá síla.

Quo nomine vis vicari? „Jaké jméno přijmete?“ zeptal se kardinál Re. *Vocabur Franciscus*. „Volím jméno František,“ odpověděl Bergoglio pevně, „k uctění svatého Františka z Assisi.“ Ohromení kardinálové opět začali tleskat.

280) „Papa Francisco Dialoga como un Hermano más noc la CLAR,“ původně umístěno na chilské webové stránce *Reflexión y Liberación* (26. června 2013) a později odstraněno.

František byl odveden do přilehlé Místnosti slz, aby oblékl bílou sutanu a šerpu. Své staré černé boty a pektorál si ponechal. Do otevřené kaple teď mohli vstoupit zřízenci, kteří vložili hlasovací lístky do kamen a zapálili dýmovnici *fumo bianco*. Když se z komína Sixtinské kaple vyvalil do tmavého a vlhkého večera bílý dým, dav na náměstí propukl v jásot. Zanedlouho se rozhoupaly velké zvony baziliky a jejich radostné vyzvánění se mísilo s ovacemi davu.

Když se František v bílé sutaně vrátil do kaple, začali kardinálové znovu tleskat. Bylo přineseno zdobené křeslo, na němž je měl přijímat, ale on zůstal stát jako jeden z nich, když kardinálové postupně přicházeli a objímali ho. Pak, protože nezapomněl na promočené zástupy venku, zamířil k balkonu. Cestou pocítil neklid duchů. „Zmocnila se mě obrovská úzkost,“ vzpomínal později. V doprovodu kardinála Hummese a kardinála Agostina Valliniho, vikáře římského, vstoupil František do Cappella Paolina, jak vyžadovala Benediktova reformovaná pravidla papežské volby, a poklekl v zadní řadě. Kdysi při duchovním cvičení řekl, že strach z poslání může být „znaméním od dobrého ducha“.

Když si uvědomíme, že jsme vyvoleni, cítíme, že tíha na nás vložená je příliš velká, a zažíváme strach, někdy dokonce paniku. To je počátek Kříže. Zároveň cítíme, že nás hluboce přitahuje Bůh, který nás výzvami svádí, abychom ho následovali s ohněm v srdci.²⁸¹

Zatímco svět tajil dech, František v Capella Paolina nacházel klid. Zde, v předpokoji svého nového bytí, se na okamžik zastavil, aby načerpal ze síly, která nebyla jeho vlastní. Neklid nakonec pominul a jeho zaplavila radost a mír. „Naplnilo mě veliké světlo,“ vzpomínal později. „Trvalo to jen chvíli, ale mně to připadalo velice dlouho.“

Pouze Bůh, náš Pán, může naší duši poskytnout útěchu bez předchozí příčiny, napsal svatý Ignác ve svém *Druhém týdnu pravidel rozlišení*. Neboť je výsadou Stvořitele vstupovat do duše a opět z ní vycházet a probouzet v ní hnutí, která ji cele vedou k lásce k jeho Božskému majestátu.

Monsignor Dario Viganò, ředitel Vatikánské televize, jehož kameraman všechno natáčel ve vysokém rozlišení pro příští pokolení, popsal, co viděl na monitoru v přenosovém voze.

281) „Cross and Mission“ (Kříž a poslání), v Bergoglio, *Open Mind, Faithful Heart* (Otevřená mysl, věrné srdce), kap. 8.

Papež přechází Sixtinskou kaplí, dívá se dolů, doprovázejí ho kardinálové Vallini a Tauran (sic). Pohled upírá k zemi; nezdraví kardinály, jako kdyby nesl obrovské břemeno. Vchází do Capella Paolina, kde je připraven trůn, ale on na něj neusedá. Přiměje kardinály, aby se posadili vedle něho do poslední řady, každý z jedné strany. Tiše se modlí. Pak papež vstává. Otáčí se, vchází do Sala Regia, a v tu chvíli je to jiný člověk. Usmívá se. Jako kdyby předal břímě své volby, jako kdyby mu Bůh osobně řekl: „Neobávej se. Jsem s tebou.“ Tento člověk už není sklíčený. Nesklání tvář k zemi. Je to člověk, který hledí vzhůru a ptá se sám sebe, co musí udělat.

Tento popis František potvrdil mnoha lidem. Jednomu z kardinálů řekl, že měl pocit obrovského vnitřního míru a svobody, který ho nikdy neopustil. Jinému se svěřil: „Jsem si jistý, že mě změnil Duch svatý.“²⁸²

Františkova éra začala *buona sera* (dobrým večerem). Ve dvacet hodin a dvacet dvě minuty stál s kardinály Hummesem a Vallinim na balkoně svatého Petra nad dvěma sty tisíci promoklými lidmi a před miliony dalších u televizních obrazovek. Dole na náměstí zářily blesky mobilních telefonů a tabletů jako jasné supernovy. František plynou italštinou hovořil sice ostýchavě, ale rozhodně do mikrofonu.

Zavtipkoval, že bratři kardinálové museli jít až na konec světa, aby dali Římu biskupa, požádal o modlitby za „našeho emeritního biskupa Benedikta XVI.“ a celému světu předříkával Otčenáš, Zdravas a chválu Nejsvětější Trojice. Pak řekl: „A nyní započneme tuto cestu. Biskupové a lidé. Cestu římské církve, která s láskou vede všechny církve. Cestu bratrství, lásky a vzájemné důvěry.“ Jen málokdo si povšiml starého známého obratu – s láskou vede – který popisuje vztah univerzální a místní

282) Interview monsignora Viganò s otcem Thomasem Rosicou v Salt & Light TV 4. října 2013. Kardinálové byli ve skutečnosti Vallini a Hummes, nikoli Vallini a Tauran, jak Viganò řekl Rosicovi v interview. V Interview pro *La Stampa* ze 4. prosince 2013 František vzpomíná, že „než jsem se ukázal, poklekl jsem a chvíli jsem se modlil s kardinály Vallinim a Hummesem v Capella Paolina“, což mi otec Rosica potvrdil e-mailem. František hovoří o své úzkosti a poté o „velikém světle“ v interview s Eugeniem Scalfarim pro *La Repubblica* z 1. října 2013. Protože interview nebylo nahráváno a Scalfari je přepisoval z hlavy, je mnoho detailů diskutabilních. Ale o zážitku, který popisuje František, se hovoří často. Viz například interview Inés San Martínové s kardinálem Francissem Errázurizem „Confidant Calls Pope Francis a Changed Man“ (Důvěrný přítel říká, že se papež změnil), *Boston Globe* ze 4. července 2014.

církve, nebo si uvědomil jeho hlubší smysl: František naznačoval, že jeho pontifikát bude zaměřen na prosazení kolegiality. To bylo vyhlášení Veliké reformy.

Ale z onoho večera si lidé nejvíce pamatují to, co následovalo. František požádal o požehnání lidu jeho biskupovi – „pomodlete se za mě“. Papež hluboce a pokorně sklonil hlavu a rozhostilo se hluboké ticho. Toto dojemné gesto sounáležitosti dalo vzniknout pevnému poutu. Papež žádal o požehnání od věrného lidu Božího, než sám požehná *urbi et orbi*, městu Římu, světu a „všem lidem dobré vůle“.

Při návratu do Santa Marty odmítl limuzínu a jel s ostatními voliteli autobusem. U večere jim řekl: „Kéž vám Bůh odpustí váš skutek.“ Následující výbuch smíchu podle slov kardinála Dolana málem zbořil penzion. Následujícího dne, prvního svého pontifikátu, odjel ve voze vatikánské policie do římské baziliky svaté Panny Marie Sněžné, kam přijel krátce o osmé hodině ranní. V bazilice je uložený mariánský obraz *Salus Populi Romani*, ochránkyně římského lidu, o němž se říká, že jej namaloval svatý Lukáš. František tam položil kytici a pak strávil nějakou chvíli v kapli, v níž svatý Ignác z Loyoly v roce 1538 celebrou svoji první mši. Pak se odešel pomodlit do hrobky svatého Pia V., papeže ze šestnáctého století, jehož zvyk nosit dominikánský oděv zavedl tradici bílých papežských sutan. Cestou zpět do Vatikánu se zastavil na Via della Scrofa pro zavazadla – šel do svého pokoje a sám si zabalil – a k úžasu personálu zaplatil účet se slovy, že jako papež musí jít příkladem.

Toho odpoledne sloužil mši s kardinály voliteli a překvapil je, když se s nimi přišel obléknout do síně Boží milosti, jak činili v průběhu konkláve. Když se na něho sesypali ceremoniáři s instrukcemi, co a kdy má při své první mši jako papež dělat, odehnal je se slovy: „To je v pořádku, nedělejte si se mnou starosti. Sloužím mše už padesát let. Ale zůstaňte nablízku, kdybych vás potřeboval.“

Během kázání neseděl v křesle, jak to papežové obvykle dělají, ani nečetl připravený text, ale hovořil z kazatelny jako farní kněz, plynou italštinou a spatra. Jako vždy kázal sedm nebo osm minut a soustředil se na tři klíčové body: nutnosti kráčet, budovat a vyznání. „Můžeme kráčet, jak moc chceme, můžeme vybudovat spoustu věcí, ale pokud nebudeme vyznávat Ježíše Krista, bude to špatně. Mohli bychom se stát charitativní organizací, ale nikoli církví, nevěstou Páně.“ Také citoval radikálního francouzského konvertitu Leóna Bloye, kterého v sedmdesátých letech četl s přáteli v *Guardia de Hierro*: „Každý, kdo se nemodlí k Pánu, modlí se k ďáblu.“

Toho večera navštívil s prefektem papežského domu arcibiskupem Georgem Gänsweinem papežské apartmá, které bylo od Benediktova odchodu zapečetěno. Když Gänswein rozsvítil, uviděl František zlatou klec. Obrovské pokoje s mramorovými podlahami a masivním nábytkem, které na sebe zdánlivě do nekonečna navazovaly. Cítil z těch míst bezútěšnost, samotu a opuštěnost. Na místě se rozhodl, že bude dál bydlet v Casa Santa Marta, v pokojích určených ke shromážděním.

Potom vyřídil několik telefonátů. Zavolal svému zubaři do Buenos Aires a zrušil návštěvu, Danielovi del Regno, svému trafikantovi („Mluvím vážně, tady je Jorge Bergoglio, volám vám z Říma.“), aby mu poděkoval za léta služeb, a jedinému žijícímu sourozenci Marii Eleně.

„Řekl mi: ‚Podívej, stalo se to, a já jsem to přijal,‘“ vzpomíná. „A já jsem řekla: ‚Ale jak se ti daří, jak se cítíš?‘ Rozesmál se a řekl: ‚Je mi dobře.‘ Řekla jsem: ‚V televizi jsi vypadal opravdu dobře, celý jsi zářil. Moc ráda bych tě obejmula.‘ Řekl: ‚Objímáme se, jsme spolu, mám tě ve svém srdci.‘ Není jednoduché vysvětlit, jaké to je mluvit s bratrem, který je zároveň papežem,“ vzpomíná María Elena mezi smíchem a slzami. „*Es muy complicado* – je to velice složité.“ Následujícího dne se František sešel se všemi kardinály, včetně těch, kteří nevolili, v sálu Požehnání. Když vstoupil kardinál Murphy-O'Connor, František ho objal a s úsměvem mu pohrozil prstem. „To je tvoje vina! Cos mi to provedl?“²⁸³

---

283) Interview Murphy-O'Connora v *Catholic Herald* ze 13. září 2013. María Elena Bergogliová a Daniel del Regno se objevují v dokumentu Juana Martína Ezrattyho *Francis: The People's Pope* (František: papež lidu), 2013.